

SUĐENJE ZA EKSPLOZIJU «PUTA»

UVOD

U Zagrebu na Sajmišnoj cesti 1. kolovoza 2002. g. oko 19⁴⁸ buknuo je požar i eksplozija u spalionici smeća poduzeća "PUTO". Požar je ugašen 9. kolovoza 2002. g. Materijalna šteta bila je ocijenjena na oko 2.250.000,00 kuna na štetu grada Zagreba i suvlasnika "PUTA"/KP7.

Vatru je prvi primijetio LG. Vidio je da "nešto pucketa". Ubrzo nakon toga stigli su vatrogasci, jer pokušaj gašenja što ga je poduzeo LG nije dao rezultata. Aparatima za gašenje požara koji su bili dostupni nije se moglo ništa napraviti.

Sljedećeg dana, 2. kolovoza 2002. g., oko 12 h stigla je policija: donučelnik i šef smjene. Na lice mjesta izišli su načelnik s pomoćnicima i kriminalistički službenici. Mjesto događaja osiguravali su zaposleni VI. PP Zagreb u smjenama.

Vatrogasci su čuvali i gasili požarište sve do 9. kolovoza 2002. g. kada je vatra ugašena u potpunosti.

U zapisniku o očevidu kojeg je potpisao I.P., od 9. kolovoza 2002. g. sumarno su navedene sve institucije i pozvani pojedinci. Riječ je o javnim ustanovama: Zavodu za javno zdravstvo, Zavodu za toksikologiju, Institutu "Ruđer Bošković", Državnom inspektoratu, Inspektoratu unu-

tarnjih poslova i dr. Sva pozvana tijela su radila i dostavila izvješća o radu MUP-u nakon čega je započela naredna faza rada.

KAZNENA PRIJAVA

Nadležno tijelo MUP-a je već 30. kolovoza 2002. g. podnijelo kaznenu prijavu protiv V.G., S.M., M.M., D.Š. i N.M. zbog osnovane sumnje da su počinili kazneno djelo dovođenja u opasnost života i imovine općeopasnom radnjom ili sredstvom, opisano u čl. 263., st. 2. Kaznenog zakona u svezi kaznenog djela protiv opće sigurnosti. Naveden je čl. 271., st. 1. Kaznenog zakona, te čl. 3.–13. i čl. 29. Uredbe o uvjetima za postupanje s opasnim otpadom (N.N., br. 32/98.). Šteta je nastala Gradu Zagrebu i suvlasnicima poduzeća "PUTO".

Kao vrijeme u kojem su osumnjičeni djelovali i bili obvezni djelovati označen je mjesec veljača 2002. g., a u opisu rada je navedeno "... nepropisno uskladištili preko 100 tona opasnog kemijskog otpada predviđenog za termičku obradu, iako su znali da za takvu količinu skladištenje nije odgovarajuće, jer se opasni kemijski otpad nije mogao sortirati po istom sadržaju, a u slučaju istjecanja i miješanja sa susjednim uskladištenim otpadom može doći do opasnih kemijskih reakcija, pa se unatoč tome, zbog ne-

dovoljnog prostora, odlaganje vršilo u dijelove skladišta gdje je trenutno bilo mjesta..." Jedan od osumnjičenih je "...višekratno usmeno izvještavao trojicu prvoosumnjičenih. Međutim, isti nisu postupili sukladno njegovim upozorenjima i pravilima struke, već je opasan tekući kemijski otpad permanentno zapriman i skladišten tako da je iz pojedinih korodiranih ambalaža došlo do istjecanja sadržaja, a kako prethodno nisu izvršene sve potrebne laboratorijske analize u odjeljku 4 BL (četvrti boks lijevo), gdje su zbog nedostatka prostora jedna na drugoj u kartonskoj ambalaži i na drvenim paletama bile zajedno uskladištene oksidirajuće i zapaljive opasne tekuće kemijske tvari – dušične ili kromsumporne kiseline, petroleter, ksilen, tetrahydrofuran, aceton i dr., to je zbog hlapljivosti i oksidirajućih svojstava, te opasnog nepravilnog skladištenja došlo do loma drvene palete i urušavanja, slijedom čega se razbila staklena ambalaža i nastupilo je miješanje opasnih kemijskih tvari, koje u međusobnom spoju izazivaju burnu reakciju s oslobađanjem topline i lakozapaljivih plinova..."

Uz kaznenu prijavu priloženi su razni dokazi, zapisnici, poslovna dokumentacija poduzeća "PUTO", izjave, zapisnici o inspekcijskim pregledima, zahtjevi za pokretanje prekršajnog postupka i dr.

OPĆE INFORMACIJE O „PUTU“, EKSPLOZIJI I POŽARU

Općinsko državno odvjetništvo u Zagrebu podnijelo je 7. listopada 2002. g. zahtjev za provođenje istrage Županijskom sudu u Zagrebu.

U zahtjevu su pobliže opisane obveze osumnjičenih. Tako se za V.G. utvrđuje da je bio "zadužen za planiranje, organizaciju, koordinaciju i kontrolu cjelokupnog rada...", a S.M. i M.M. da su bili "... zaduženi da pomažu V.G.", pa da su "dogovarali preuzimanje veće količine opasnog otpada različitog porijekla od različitih dobavljača..." Zahtjev ne tretira osumnjičene kao službene i odgovorne osobe, već samo kao odgovorne osobe, opisujući pobliže što je učinjeno u prikupljanju dokaza, a ujedno i upućujući na ono što treba učiniti tijekom istrage.

Na temelju zahtjeva je Županijski sud u Zagrebu 17. prosinca 2002. g. donio rješenje o otvaranju istrage sa sličnim kraćim opisom navoda o radnjama izvršenja osumnjičenih osoba.

PRIKUPLJENI DOKAZI U ISTRAZI

Rad suda u istrazi rezultirao je velikim brojem informacija iz različitih izvora, jer su pored osumnjičenih saslušani i mnogobrojni svjedoci, a provedena su i brojna vještačenja, pa smo izdvojili dio iz iskaza svjedoka J.P., inspektora B.S. i predsjednika udruge okolnih stanara.

Svjedok J.P., saslušan 27. veljače 2003. g., rekao je među ostalim: "Gospodin Š. je ugovarao dopremu opasnog otpada s firmama koje su kod nas taj otpad odlagale sve dok nije došao novi. Nakon toga je ugovaranje dopreme opasnog otpada ugovarao isključivo g. G. i njegov zamjenik g. K. Znalo se dogoditi da je g. Š. kao i drugi koji su radili na Sajmišnoj cesti u spalionici upozoravao g. G. da stiže previše opasnog otpada, da se to ne stigne niti spaliti niti uskladištiti, pa se odlaže izvan skladišta. Međutim, g. G. nije reagirao na te opomene, dapače rekao je neka se to samo zaprima i odlaže i da će se to sve spaliti." Na posebno pitanje obrane svjedok je pored ostalog rekao: "Mogu samo općenito reći kao što sam već naveo da je prijem robe ugovarao direktor i njegov zamjenik M., a da je bilo očito da je opasnog otpada više od kapaciteta skladišta i spalionice, jer je ta roba bila ostavljena po dvorištu u krugu spalionice jer nije sva stala u skladište."

Inspektor B. S. saslušan kao svjedok pored ostalog kaže: "Međutim, kada ipak konzultiram postojeće propise s tim u vezi mogu reći da sam ja ovlaštena izdati rješenja s uputama i mjerama koje se moraju ispoštovati ili zatvoriti skladište. Ja sam u ovom konkretnom slučaju procijenila da je dovoljno da izdam rješenje s primjedbama da se nedostaci skladišta moraju otkloniti, pa sam tako i postupila u konkretnom slučaju, a to sam smatrala da je bolje i radi dobrobiti Hrvatske jer se po našoj zemlji taj opasni otpad gomilao i nalazio i pored putova, po jarcima i šumama, neadekvatno uskladišten, po raznim poduzeći-

ma, pa je ipak bolje da se uništi i spali." Dalje je rekla: "Naime, njihova djelatnost nije skladištenje već je njihova djelatnost spaljivanje opasnog otpada kao što sam već rekla, kod vršenja djelatnosti spaljivanja opasnog otpada moraju imati i privremeno skladište gdje taj opasni otpad čeka na spaljivanje, a po mom mišljenju takvo skladište mora odgovarati uvjetima skladišta kakvo postoji u poduzećima koje se skladištenjem bave kao djelatnošću."

R.B. je kao svjedok uz ostalo rekao: "Mi smo protiv spalionice "PUTO", jer s obzirom da živimo u neposrednoj blizini vrlo često smo izloženi štetnim imisijama, pogotovo je to bilo zapaženo u ljetnim mjesecima noću kada su spaljivali odbacene lijekove, peklo je za oči i gušilo je tako da su te smetnje bile intenzivne. U rujnu 2001. g. predali smo prijavu Ministarstvu zaštite okoliša, a išli smo se žaliti i Gradskom poglavarstvu upravo zbog tih smetnji koje sam opisao. U odgovoru na našu pismenu predstavku viša inspektorica gđa S. priznala je da je bilo 2001. g. štetnih imisija, odnosno da je koncentracija štetnih tvari bila viša od dopuštene, a nakon požara dao je izjavu i ministar Kovačević koji je tad naveo da nije bio obaviješten o povišenim vrijednostima štetnih imisija jer da bi tada reagirao, a koliko ja znam po zakonu bi se spalionica trebala zatvoriti ako bi dolazilo do takvih situacija. Koliko je meni poznato viša inspektorica S. nije reagirala na povišenje štetnih imisija i nije o tome obavijestila ministra Kovačevića. Mi smo angažirali stručne osobe kemičare koji su nam izračunali da je vrijednost, tj. visina štetnih tvari preko dopuštene granice iznosila i do 13 puta povećane imisije, što se odnosilo na štetnu tvar dioksin i neke druge, a upravo za te tvari je karakteristično da izazivaju opasne, teške i maligne bolesti pluća, dišnih putova i cijelog organizma, a mi to svakodnevno udišemo. Po mojem saznanju skladište opasnog otpada nije imalo ni građevinsku niti uporabnu dozvolu. Koliko je meni poznato kod planiranja izgradnje spalionice "PUTO" namjera je bila da se u njoj spaljuje opasni otpad sa smetlišta Jakuševac, međutim očito da je namjena proširena na spaljivanje opasnog otpada iz Hrvatske, a po našim saznanjima i iz inozemstva." Iskaz od 28. ožujka 2003. g.

UNUTARNJA ORGANIZACIJA RADA I SISTEMATIZACIJA RADNIH MJESTA

U spisu je Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta od 20. veljače 2001. g., a uz potpis je kao datum označen 12. lipnja 2002. g. Navedeno je ukupno 13 radnih mjesta, a pored ostalog su i radna mjesta: samostalnog referenta za skladištenje i manipuliranje otpadom, te radno mjesto rukovatelj opasnim otpadom. Iz podataka nije vidljivo da bi ta radna mjesta bila popunjena, a opisi pojedinih radnih mjesta su vrlo oskudni. Koliko je bilo razina unutarnje organizacije poslova, to se iz pravilnika ne može vidjeti. Kako su provedene izmjene i dopune, tehnika izradbe unutarnje organizacije ne kazuje dovoljno o racionalnoj podjeli rada na zaposlene.

Zbog takvog stanja s propisanom organizacijom rada sud je nastojao ispitivanjem gotovo svih zaposlenih doći do valjanih podataka o zaduženjima pojedinih odgovornih osoba u "PUTU", premda opći akt znači jedno stanje koje nije napamet sastavljeno, već je promišljeno odlučeno o tome.

JEDNO VJEŠTAČENJE UZROKA UNIŠTENJA "PUTA"

Više institucija nastupalo je u svojstvu vještaka, a Centar za vještačenja MUP-a je 1. srpnja 2003. g. dostavio sudu nalaz i mišljenje koje u sažetku glasi: «U prostoru lociranom kao centar požara nalazile su se otpadne boje, pigmenti, lijekovi, ljepila, razna lakozapaljiva organska otapala (kloroform, aceton, benzen), etilmetil, keton, heksan, ksilen, toulon, tetrahidrofuran, peroleter, eter, organski monomeri, butilakrilat i metilmetakrilat, jake baze i kiseline anorganskog podrijetla, krom – sumporna kiselina, dušična kiselina, kloridna kiselina, kalijev hidrokسيد, te otpad dizelskog goriva i baznog mazivog ulja, u količini oko nekoliko tona. Otpad je prema nalazu:

- nepravilno uskladišten
- ambalaža u kojoj je bio otpad nije odgovarajuća

- izazvana je burna reakcija među kemikalijama u više kombinacija;
- kemikalije su međusobno inkompatibilne, tj. morale su se odvojeno skladištiti.»

OPTUŽNICA PROTIV ODGOVORNIH

Općinsko državno odvjetništvo u Zagrebu podiglo je 29. prosinca 2003. g. optužnicu protiv V.G., S.M., M.M., D.Š. i N.M. Optužnica je ispravljena 28. listopada 2004. g., a nova optužnica je od 29. lipnja 2007. g. U optužnici je prvi osumnjičen i optužen zbog zaduženja "planiranja, organizacije, koordinacije i kontrole cjelokupnog procesa rada", drugi zbog pomaganja prvom, treći "nije koristeći svoje ovlasti izmijenio takvo opasno poslovanje poduzeća", četvrti i peti zbog "preuzimanja svih količina opasnog otpada koje su ugovarali prvi i

drugo optuženi, te ga skladištili protivno Uredbi o uvjetima za postupanje s opasnim otpadom." Zbog propusta okrivljenih izazvan je požar, a okrivljeni su "...bili svjesni i pristali na navedeno", a koji požar je intervencijom Javne glavne postrojbe Grada Zagreba ugašen. Na imovini poduzeća "PUTO" nastala je šteta u iznosu od 2.250.000,00 kuna.

Dakle, kao odgovorne osobe uopće nisu postupile prema propisima o zaštitnim mjerama i time su izazvali opasnost za imovinu većeg opsega, a kaznenim djelom prouzročena je imovinska šteta velikih razmjera, pa da su time od I.-V. okrivljenog počinili kazneno djelo protiv opće sigurnosti ljudi i imovine - teškim kaznenim djelom protiv opće sigurnosti - opisano prema čl. 271., st. 1., a u vezi čl. 263., st. 2. Kaznenog zakona, a kažnjivo prema čl. 271., st. 1. Kaznenog zakona.

*mr. sc. Nikola Muslim, dipl. iur.
Zagreb*